

El teatre i la vida quotidiana

Alan Read

KING'S COLLEGE LONDON

L'«espai buit» s'ha dit que és el lloc on el teatre transcorre. Cal observar-ho més detingudament. Hi ha sempre, pel cap baix, dues coses: la gent i la vida quotidiana.

La vida quotidiana és suportada només en allò elemental i natural de la seva perpetuïtat. Aquest domini humà més habitual és un aliatge de convencions i repeticions que defineix el que pot fer el teatre. No és un espai, ni tampoc és un recipient en el qual es troba la tecnologia d'allò quotidià: llits, piques, cuines i robes; tampoc no és el fenomen natural de la llum i la foscor el que determina la quotidianitat i les seves tornades. És el denominador comú del que comporta ser humà d'una cultura a un altra. Varia, segurament, però les seves característiques són suficientment consistents, i és aquest el límit amb el qual molt sovint el teatre negocia els seus termes, continguts, referències i l'extensió de les seves operacions.

No hi ha una divisió entre la pràctica i la teoria del teatre, sinó entre allò escrit i allò no escrit. Un teatre no aristotèlic

dubta del teatre preservat per mitjà de l'escriptura, sospita del fet que només es registrà allò que es va aplaudir. El teatre no escrit, per ser trobat dins i al voltant de la quotidianitat, està en contra de la sofisticació. Creix a partir de l'experiència d'allò quotidià i s'autodefineix en termes de persones i llocs —no de l'espai buit i idealitzat de la funció d'avantguarda. El teatre aquí és un art d'addició, no d'invasió, un art que negocia amb la vida quotidiana de les persones sobre el que està permès de fer.

Qui són aquestes persones? La gent és la fitxa en joc en la legitimació política i intel·lectual del que cadascú fa —de la feina feta en nom de les persones. No és un referent esponjós, una majoria silenciosa, no *és, són*. Són els subjectes d'un teatre laic. L'espai buit no pot tolerar aquesta gernació, hi són reconeguts però queden eclipsats pel bescanvi. En nom del component internacional, en contra d'Aristòtil, el teatre es deslliga dels llaços feudals del temps i de l'espai i esdevé cosmopolita —un esperanto de les arts que refusa el

dialecte. El criticisme i la pedagogia inspiren aquesta mena d'universalisme en l'esperança d'un teatre rellevant, més enllà del barri i de la barrera. Però el teatre no és mai utòpic, un no-lloc, encara que la població d'un barri intenti escapar de la seva localitat cames ajudeu-me.

Considerem per un moment aquells que, com en aquest altre règim del cos — l'esport—, intenten escapar mitjançant el teatre. Com si fossin sants actuals han de marxar per conduir les seves proves i els seus fets a un altre lloc, abans de tornar a casa, com a estrelles. Hi ha una adoració d'aquests sants, i una literatura sobre ells, una hagiografia del teatre només equilibrada per la doxa del veïnat: «Ell quasi no ha canviat!», «Ella sempre serà una de de les nostres!». Aquests miracles obtinguts són reclamats pels veïns. Malgrat aquests éssers exemplars, el ciutadà estable i productiu en la seva vida quotidiana no ha estat mai massa interessat a parlar internacionalment en un esperanto que fos lèxicament imperceptible, que enyorava la persuasiva poesia del dialecte.

El teatre laic no existeix en una llengua materna, un parlar mandarí, però tampoc no està fet en vernacle o en argot. Aquests dos darrers són definits i defineixen el llenguatge dominant i alhora en són subversius. Són un rètol de no-poder, no de poder. No denega els llenguatges dominants de l'escenari, de la representació, tampoc no està en cap posició de denegar el component aristotèlic. No és ni amateur ni professional, accepta l'existència

de la perícia però no deroga responsabilitats als experts. El teatre laic és no aristotèlic en aquest sentit crític. Però refusa les oposicions binàries simples; per contra, és en la darrera anàlisi on hi ha un bitllet de tornada cap a un origen que rarament és el destí desitjat.

Ser no aristotèlic és particularment tens per al teatre laic. El primer llibre de la *Poètica* acaba, després de tot, amb la més elusiva de les puntuacions: tres punts. És un tancament en fals que assenyalava un tractat per al teatre laic. No un espai buit, sinó un conjunt de relacions on es troben el criticisme i la pràctica. El primer punt indica el tractat de l'olfacte i la respiració: el sentit químic i l'alè que marquen el teatre fora d'altres pràctiques culturals que elideixen el cos i les seves funcions. El segon punt marca el tractat de la terra, el lloc sense l'espai buit on el teatre insisteix en els seus privilegis. El tercer punt marca el tractat com a escriptura de la creença, l'obligació de dir per què el teatre és valuós. Resistint el tancament, aquesta marca final ens recorda que el teatre laic no és un sistema tancat sinó un dels horitzons sempre allunyat, tancaments endarrerits. Com la mateixa imatge del teatre que és, a diferència de totes les altres imatges, mai no completa, el teatre refusa la banalitat de l'oposició. És un art d'addició, com el mateix espai buit, una operació que deu cada força que té a una acumulació d'efectes. Són més profundes on el teatre i les vides quotidianes de les persones es troben.